



# Ffoaduriaid a cheiswyr lloches – crynodeb o'r dystiolaeth

## Cynnwys

Trosolwg.....	2
Heriau sy'n wynebu ffoaduriaid a cheiswyr lloches .....	3
Heriau sy'n wynebu grwpiau penodol o ffoaduriaid a cheiswyr lloches .....	4
Plant a phobl ifanc .....	4
LGBTQ+ .....	5
Anabledd .....	5
Ffoaduriaid benywaidd a cheiswyr lloches.....	5
Strategaeth chwilio .....	6
Cyfeiriadau .....	7

Ymwadiad: Mae'r crynodeb dystiolaeth hon yn cynnwys llenyddiaeth berthnasol a nodwyd o chwiliadau ar y pwnc uchod. Nid yw'n rhestr gynhwysfawr, mae'n cyflwyno canfyddiadau allweddol ac nid argymhellion ar gyfer ymarfer.

# Trosolwg

At ddibenion yr adroddiad hwn, mae'r term ffoadur yn cyfeirio at unrhyw berson sydd wedi ffoi o'u gwlad gartref ac sydd â hawliau i amddiffyniad rhyngwladol. Mae'r term ceisiwr lloches yn cyfeirio at unrhyw berson sydd wedi ffoi o'u gwlad enedigol ac sy'n ceisio amddiffyniad ond nad yw wedi cael statws ffoadur eto.

Mae'r adroddiad hwn yn edrych ar y materion sy'n wynebu ffoaduriaid a cheiswyr lloches. Yna mae'n edrych ar faterion ychwanegol sy'n wynebu grwpiau penodol o ffoaduriaid a cheiswyr lloches gan gynnwys plant a phobl ifanc, LGBTQ +, pobl anabl, a menywod.

Mae'r adroddiad yn canolbwyntio ar ymchwil ac adroddiadau sy'n seiliedig yn bennaf ar Gymru neu'r DU. Mae ymchwil o rywle arall yn cael ei gynnwys dim ond pan fo'n berthnasol.

# Heriau sy'n wynebu ffoaduriaid a cheiswyr lloches

Gall ffoaduriaid a cheiswyr lloches wynebu heriau. Gall y rhain gynnwys:

- Iechyd meddwl gwael <sup>1-7</sup>
- Iechyd corfforol gwael (cyflyrau cronig neu glefydau trosglwyddadwy wedi'u rheoli'n wael) <sup>3,6</sup>
- Profiad o golled sylweddol, caledi corfforol a straen eraill <sup>1,4</sup>
- Ansicrwydd ynghylch statws mewnfudo / newid polisïau <sup>1,4,5,8,9</sup>
- Gall gorfod aros am amser hir am eu penderfyniad lloches, waethygu trawma <sup>4,5,8-10</sup>
- Cael eu cadw mewn cyfleusterau diogel (canolfannau cadw) am gyfnodau hir <sup>1,2,4</sup>
- Profi gelyniaeth, rhagfarn, stigma, a gwahaniaethu <sup>1,4,8-11</sup>
- Diffyg tai neu amodau byw / tai gwael <sup>1,2,4,5,10,12,13</sup>
- Mwy o risg o ddigartrefedd, oherwydd anawsterau i ddod o hyd i dai yn y cyfnod byr a roddir iddynt ddod o hyd i lety <sup>4,8,10,12-14</sup>
- Tlodi / heriau ariannol oherwydd peidio â chaniatáu i weithio a chymorth ariannol cyfyngedig yn ystod y broses lloches <sup>1,2,4,5,8,9,12-15</sup>
- Trosedd i oroesi <sup>13</sup>
- Anawsterau dod o hyd i waith <sup>4</sup>
- Teimladau o ansefydlogrwydd / colli ymreolaeth <sup>8</sup>
- Cael ffurfiau lluosog, croestoriadol o wahaniaethu a risg <sup>2</sup>
- Ar ôl ffoi rhag gwrthdaro, trais, trais rhywiol, artaith, neu drawma eraill <sup>2-5</sup>
- Ar ôl wynebu niwed wrth iddynt ffoi i le diogel, gan gynnwys trais, diffyg lloches, trais rhywiol, ac amodau teithio peryglus <sup>2,4</sup>
- Bod mewn perygl o ecsbloetio, masnachu a chaethwasiaeth fodern <sup>3</sup>
- Ar ôl colli neu gael eu gwahanu oddi wrth deulu a ffrindiau <sup>4</sup>
- Unigrwydd / ynysu cymdeithasol / diffyg cysylltiad cymdeithasol <sup>4,5,10</sup>
- Rhwystrau i gael mynediad at wasanaethau (cymorth, iechyd, iechyd meddwl), gan gynnwys:
  - Rhwystrau iaith <sup>1,3-7,11-13,16</sup>
  - Diffyg gwybodaeth am wasanaethau a sut i gael mynediad <sup>1,7,11,16</sup>
  - Amseroedd aros hir <sup>1,4,5</sup>
  - Peidio ag ymddiried yn y gwasanaethau <sup>1,4,11</sup>
  - Stigma neu ofn stigma <sup>1,3,4,11</sup>

- Gwahaniaethau diwylliannol / camddealltwriaeth <sup>4-6,11,12,16</sup>
- Anawsterau cofrestru os nad oes ganddynt dynodiad <sup>4,6,11,12,16</sup>
- Diffyg ymwybyddiaeth o broblemau iechyd meddwl <sup>1,3</sup>
- Diffyg trafndiaeth gyhoeddus neu opsiynau teithio fforddiadwy i gael mynediad at wasanaethau <sup>5</sup>
- Ofn alltudio neu gael eich gwahanu oddi wrth blant <sup>6,12</sup>
- Ofn cael codi tâl am driniaeth / gwasanaethau <sup>7,11,12</sup>
- Mynediad digidol at wasanaethau <sup>6,9</sup>

## Heriau sy'n wynebu grwpiau penodol o ffoaduriaid a cheiswyr lloches

### Plant a phobl ifanc

Gall plant ffoaduriaid a cheiswyr lloches wynebu heriau ychwanegol. Gallai'r rhain gynnwys:

- Plant heb gyfeiliant yn cael eu gwahanu oddi wrth neu wedi colli eu rhieni <sup>17</sup>
- Profi profiadau niweidiol lluosog yn ystod plentyndod <sup>1</sup>
- Bregusrwydd i ecsbloetio a thrais ar eu llwybr i ddiogelwch <sup>2</sup>
- Cael eu camwerthuso fel oedolyn os nad oes ganddynt ddogfennaeth i brofi eu hoedran, ac yn edrych yn gorfforol hŷn, gan arwain at ddiffyg cefnogaeth <sup>2</sup>
- Wynebu amseroedd aros hir am benderfyniadau, gan eu rhoi mewn perygl o broblemau iechyd meddwl (hunan-niweidio, chwalfa emosiynol, gorbryder, iselder, anhunedd, a'r anallu i ganolbwyntio) a materion iechyd corfforol (colli gwallt, llid croen, a phoen sy'n gysylltiedig â straen) <sup>2</sup>
- Llety yn anniogel a / neu anniogel i blant <sup>18</sup>
- Amharoddrwydd i ffurfio cyfeillgarwch oherwydd ofn cael eu symud <sup>18</sup>
- Rhwystrau i gyrchu, aros ynddo, a ffynnu mewn addysg, gan gynnwys:
  - Rhestrau aros hir <sup>4</sup>
  - Prosesau cymhwyso cymhleth <sup>4</sup>
  - Diffyg lleoliadau addas <sup>4</sup>
  - Profi bwlio <sup>4</sup>
  - Diffyg dealltwriaeth o'u materion <sup>4</sup>
  - Anawsterau gwneud ffrindiau oherwydd rhwystrau iaith <sup>4</sup>
  - Costau offer, trafndiaeth, gwisg a theithiau ysgol <sup>4,9</sup>
  - Ofn cael eu gwahanu oddi wrth eu teulu <sup>12</sup>

## LGBTQ+

Gall ffoaduriaid a cheiswyr lloches sy'n LGBTQ+ wynebu heriau ychwanegol.

Gallai'r rhain gynnwys:

- Gwahaniaethu ar sail eu cyfeiriadedd rhywiol a'u hunaniaeth rhywedd <sup>4,19,20</sup>
- Cwestiynu amhriodol a thriniaeth ansensitif yn y system lloches <sup>4,19</sup>
- Profi aflonyddu geiriol a chorfforol mewn llety lloches <sup>4,19,20</sup>
- Haenau lluosog o stigma (senoffobia, hiliaeth, homoffobia, trawsffobia) <sup>4,20</sup>
- Methu profi bod eu perthynas yn ddilys gan nad yw rhai gwledydd yn caniatáu perthnasoedd / priodas o'r un rhyw, gall hyn arwain at wrthod lloches iddynt <sup>19-21</sup>
- Nid yw eu hunaniaeth LGBTQ + yn cael ei gredu, oherwydd stereoteipiau <sup>19-21</sup>
- Gwrthod gan rai cymunedau oherwydd agweddau / credoau homoffobig <sup>19,21</sup>
- Bod yn ynysig yn gymdeithasol <sup>19</sup>
- Cuddio eu hunaniaeth i gynnal cysylltiadau â'u cymunedau ffydd <sup>19,21</sup>

## Anabledd

Gall ffoaduriaid anabl a cheiswyr lloches wynebu heriau ychwanegol gan gynnwys:

- Bod mewn mwy o berygl o ecsbloetio <sup>4</sup>
- Byw mewn llety anaddas heb gymorth <sup>4</sup>
- Mwy o risg o gael eich ynysu <sup>4</sup>
- Profi gwahaniaethu <sup>4</sup>

## Ffoaduriaid benywaidd a cheiswyr lloches

Gall ffoaduriaid benywaidd a cheiswyr lloches wynebu heriau ychwanegol gan gynnwys:

- Profiad o drais ar sail rhywedd a hyn ddim yn cael ei ddeall <sup>4,12</sup>
- Cyrchu cynhyrchion mislif <sup>4</sup>
- Mwy o risg o ecsbloetio, cam-drin a thrais domestig <sup>4,12</sup>
- Teimlo'n gaeth mewn perthnasoedd camdriniol <sup>4</sup>
- Mae ymrwymadau gofal plant yn rhwystr i weithio <sup>4</sup>
- Materion beichiogrwydd (diffyg maeth, mynediad at apwyntiadau meddygol, canlyniadau genedigaeth gwael, a dillad mamolaeth) <sup>4</sup>
- Rhwystrau i gael mynediad at ofal iechyd i'r rhai sy'n profi trais domestig <sup>6</sup>

# Strategaeth chwilio

Cwblhawyd chwiliadau sylfaenol Llyw.cymru, Senedd Cymru, ymchwil y Senedd, Sefydliad Bevan, Cyngor Ffoaduriaid Cymru, a Google. Cwblhawyd chwiliad manwl o Scopus hefyd. Cynhwyswyd gwledydd fel chwiliad haniaethol yn ogystal â gwlad gysylltiedig, oherwydd natur y pwnc hwn sy'n dod â nifer fawr o erthyglau wedi'u lleoli mewn gwledydd eraill.

## Scopus

refugee\* OR "asylum seeker\*" OR "displaced person\*" (abstract)

AND

need\* OR requirement\* OR demand\* OR support\* OR assistance OR help OR barrier\* OR challenge\* OR obstacle\* OR issue\* OR problem\* OR difficult\* OR concern\* OR risk\* (abstract)

AND

england OR scotland OR wales OR "united kingdom" OR UK OR Britain (abstract)

AND

england OR scotland OR wales OR "united kingdom" OR UK OR Britain (affiliation country)

Limit: 2021-2026

# Cyfeiriadau

(1) *International Horizon Scanning and Learning Report: Mental Health and Well-being of Refugees and Asylum-Seekers Report 45*. World Health Organization Collaborating Centre On Investment for Health and Well-being.

<https://phwwhocc.co.uk/resources/international-horizon-scanning-and-learning-report-mental-health-and-well-being-of-refugees-and-asylum-seekers-report-45/> (accessed 2026-01-29).

(2) *Understanding asylum seeker and asylum-route refugee vulnerabilities, needs, and support (2022)*. GOV.UK.

<https://www.gov.uk/government/publications/understanding-asylum-seeker-and-refugee-vulnerabilities-and-needs-2022/understanding-asylum-seeker-and-asylum-route-refugee-vulnerabilities-needs-and-support-2022> (accessed 2026-01-30).

(3) *Unique health challenges for refugees and asylum seekers - Refugee and asylum seeker patient health toolkit - BMA*. The British Medical Association is the trade union and professional body for doctors in the UK.

<https://www.bma.org.uk/advice-and-support/ethics/refugees-overseas-visitors-and-vulnerable-migrants/refugee-and-asylum-seeker-patient-health-toolkit/unique-health-challenges-for-refugees-and-asylum-seekers> (accessed 2026-02-04).

(4) *The mental health of asylum seekers and refugees in the UK*.

<https://www.mentalhealth.org.uk/explore-mental-health/publications/mental-health-asylum-seekers-and-refugees-uk> (accessed 2026-02-04).

(5) Sanctuary Coalition Cymru. *Implementing the Heart of Help: Next Steps for Building Trauma-Informed Support for Sanctuary Seekers 2025*; 2025.

<https://wrc.wales/wp-content/uploads/2025/05/Trauma-informed-support-report.pdf>.

(6) Hanwell, K.; Finnerty, F.; Richardson, D. Asylum Seekers' and Refugees' Experiences of Violence and Accessing Healthcare in the UK: A Systematic Review. *J. Public Health* **2025**, *47* (2), 207–216. <https://doi.org/10.1093/pubmed/fdaf005>.

(7) Khanom, A.; Alanazy, W.; Couzens, L.; Evans, B. A.; Fagan, L.; Fogarty, R.; John, A.; Khan, T.; Kingston, M. R.; Moyo, S.; Porter, A.; Rhydderch, M.; Richardson, G.; Rungua, G.; Russell, I.; Snooks, H. Asylum Seekers' and Refugees' Experiences of Accessing Health Care: A Qualitative Study. *BJGP Open* **2021**, *5* (6). <https://doi.org/10.3399/BJGPO.2021.0059>.

- (8) Wells, M.; Glennan, C. E.; Seage, C. H. 'It's a Difficult Situation to Be an Asylum Seeker in the UK. It's Not Easy at All': An Exploration of the Social and Psychological Impact of Seeking Asylum in Wales. *J. Health Psychol.* **2024**, *29* (14), 1629–1639. <https://doi.org/10.1177/13591053241249638>.
- (9) Ramachandran, N. The Enforced Destitution of Asylum Seekers in the UK. *J. Hum. Rights Soc. Work* **2024**, *9* (1), 139–153. <https://doi.org/10.1007/s41134-024-00300-8>.
- (10) Brown, P.; Gill, S.; Halsall, J. P. The Impact of Housing on Refugees: An Evidence Synthesis. *Hous. Stud.* **2024**, *39* (1), 227–271. <https://doi.org/10.1080/02673037.2022.2045007>.
- (11) Pollard, T.; Howard, N. Mental Healthcare for Asylum-Seekers and Refugees Residing in the United Kingdom: A Scoping Review of Policies, Barriers, and Enablers. *Int. J. Ment. Health Syst.* **2021**, *15* (1), 60. <https://doi.org/10.1186/s13033-021-00473-z>.
- (12) LoRiMi. *Summary: Responses to Migrants with Precarious Status in Cardiff: Frames, Strategies and Evolving Practices*. JPI Urban Europe. <https://jpi-urbaneurope.eu/project/loremi/> (accessed 2026-02-05).
- (13) Welsh Government. *The Refugee Experience to End Homelessness through Legislative Change*; 2024. <https://www.gov.wales/sites/default/files/consultations/2024-04/the-refugee-experience-to-end-homelessness-through-legislative-change.pdf>.
- (14) Welsh Refugee Council. *Refugees and Housing: Challenges and Misinformation - a Refugee's Housing Story*; 2023. <https://wrc.wales/wp-content/uploads/2024/06/Refugees-and-housing.pdf>.
- (15) *New report reveals scale of deepening poverty for people seeking asylum in Wales*. <https://nation.cymru/news/new-report-reveals-scale-of-deepening-poverty-for-people-seeking-asylum-in-wales/> (accessed 2026-02-04).
- (16) Scott, R.; Forde, E.; Wedderburn, C. Refugee, Migrant and Asylum Seekers' Experience of Accessing and Receiving Primary Healthcare in a UK City of Sanctuary. *J. Immigr. Minor. Health* **2022**, *24* (1), 304–307. <https://doi.org/10.1007/s10903-021-01227-2>.

(17) Allsopp, J. "The Story's in the Telling": Using Narrative Genre as a Lens to Explore the Well-Being and Life Projects of Unaccompanied Young Migrants and Refugees. *Migr. Soc.* **2024**, 7 (1), 169–185.  
<https://doi.org/10.3167/arms.2024.070114>.

(18) Tatham, C. Parent's Reflections on the Impacts of the UK's 'Hostile Environment' Policies on Young Asylum-Seeking and Refugee Children. *J. Early Child. Res.* **2025**, 1476718X251393036.  
<https://doi.org/10.1177/1476718X251393036>.

(19) Gordon-Orr, R. Mononormativity and Related Normative Bias in the UK Immigration System: The Experience of LGBTIQ+ Asylum Seekers. *Front. Hum. Dyn.* **2021**, 3. <https://doi.org/10.3389/fhumd.2021.659003>.

(20) Alessi, E. J.; Alexander, L.; Zuch, M.; Hillel, R. S.; Parekh, M.; Aziz, A.; Zadeh, L. How Does Necropower Shape the Everyday Experience of LGBTQ+ People Seeking Asylum in England and Wales? Perspectives From Providers and Directly Affected People. *Sociol. Compass* **2025**, 19 (7), e70086.  
<https://doi.org/10.1111/soc4.70086>.

(21) Greatrick, A. LGBTQ+ Asylum and Transformative Accommodations between Religion, Faith and Sexuality in the UK. *Ethn. Racial Stud.* **2023**, 46 (9), 1919–1939.  
<https://doi.org/10.1080/01419870.2022.2072175>.